

Powstanie starożytnego Rzymu i jego podboje

Podsumowanie

12

Polecenia podsumowujące

1. Scharakteryzuj kulturę Etrusków.
2. Opisz powstanie miasta Rzym.
3. Przedstaw organizację armii rzymskiej.
4. Omów przyczyny, przebieg i skutki wojen punickich.

Położenie geograficzne

Półwysep Apeniński, morza – Tyrreńskie, Śródziemne, Jońskie i Adriatyckie.

Niewiele bogactw naturalnych.

Warunki sprzyjające rozwojowi rolnictwa.

Narodziny Rzymu i podbój Italii

753 p.n.e. – powstanie miasta Rzym.

Walki Rzymian o terytorium z sąsiednimi plemionami.

280–275 p.n.e. – wojna z władcą Epiru Pyrrusem.

264 p.n.e. – opanowanie przez Rzymian całej Italii.

Etruskowie

Jeden z ludów zamieszkujących północno-zachodnie tereny Italii. Federacja dwunastu miast.

Rolnictwo; obróbka rudy żelaza, ceramika i kamieniarstwo.

W III w. p.n.e. ostatecznie podbici przez Rzymian.

Armia rzymska

Silna i sprawnie zarządzana armia obywatelska podstawą sukcesów Rzymian.

Koniec II w. p.n.e. – reformy Gajusza Mariusza – powstanie armii zawodowej.

Legion podzielony na kohorty i centurie.

I wojna punicka (264–241 p.n.e.)

Przyczyna

- wkroczenie legionów rzymskich na Sycylię będącą we władaniu Kartaginy

Przebieg

- 260 p.n.e. – bitwa pod Mylae (pierwsze zwycięstwo morskie Rzymian)

Skutki

- przegrana Kartaginy
- zajęcie przez Rzym Sycylii (poza Syrakuzami), Korsyki i Sardynii

II wojna punicka (218–201 p.n.e.)

Przyczyny

- chęć odwetu ze strony Kartaginy
- zajęcie przez Kartagińczyków sprzymierzonego z Rzymem miasta Sagunt w Hiszpanii

Przebieg

- 216 p.n.e. – bitwa pod Kannami w północnej Italii (klęska Rzymian)
- 202 p.n.e. – bitwa pod Zamą w północnej Afryce (zwycięstwo Rzymian)

Skutki

- przegrana Kartaginy: utrata posiadłości poza Afryką Północną, redukcja floty do 10 okrętów, wysoka kontrybucja, możliwość prowadzenia działań wojennych jedynie za zgodą Rzymu

III wojna punicka (149–146 p.n.e.)

Przyczyna

- chęć ostatecznego rozwiązania przez Rzymian problemu Kartaginy

Przebieg

- 146 p.n.e. – zdobycie Kartaginy

Skutki

- zburzenie Kartaginy (miasta)
- sprzedaż mieszkańców miasta w niewolę
- upadek Kartaginy (państwa)

Podbój Macedonii

Trzy wojny macedońskie.

168 p.n.e. – bitwa pod Pydną (zwycięstwo Rzymian).

Podporządkowanie Grecji Rzymowi.

Dalsze podboje i ich skutki

Nabytki terytorialne poza Italią

- w II w. p.n.e.: Hiszpania, Macedonia, Galia Przedalpejska i część Afryki Północnej
- w I w. p.n.e.: Galia Zaalpejska

Tworzenie prowincji na nowych terenach.

Zwiększenie się zasobów państwa rzymskiego: ziemi uprawnej, pól, surowców naturalnych, niewolników.

Wzrost dochodów państwa pochodzących m.in. z podatków.

Powstanie wielonarodowego i wielokulturowego Imperium Romanum.

Polecane publikacje

Witold Chrzanowski, *Wojna Pyrrusa z Rzymem i Kartaginą 280–275 p.n.e. Mity, źródła i numizmatyka*, Zabrze 2015.

Serge Lancel, *Hannibal*, Warszawa 2001.

Eleonora Sandrelli, *Etruskowie. Dzieje tajemniczego ludu*, Warszawa 2009.

